

Cvičení – slovesa, perfektní systém

SLOVESNÉ TVARY

1. Určete slovesné tvary

	osoba	číslo	způsob	čas	rod	konjugační	překlad
<i>laudat</i>	3.	sg.	ind.	préz.	akt.	1.	<i>on chválí</i>
<i>aberis</i>							
<i>aderant</i>							
<i>captum īrī</i>							
<i>cēpissent</i>							
<i>crēdidit</i>							
<i>datūrum esse</i>							
<i>dēfensus sit</i>							
<i>ducī</i>							
<i>dūxī</i>							
<i>factum esse</i>							
<i>intellēxistis</i>							
<i>lēgerant</i>							
<i>mīserint</i>							
<i>mittitur</i>							
<i>parātum esse</i>							
<i>pāruērunt</i>							
<i>passī sumus</i>							
<i>pulsī erunt</i>							
<i>scrīptī essētis</i>							
<i>vīceris</i>							
<i>victus eram</i>							
<i>vīdisse</i>							

2. Z jakých sloves vycházejí česká přejatá slova?

skripta, redukce, indukce, dedukce, produkce, elektorát, donátor, pacient, televize, mise, puls, injekce, predikce, datum, nominovat, tolerance, akceptační, traktor, fakta, agrese, dezertifikace, inkluze, korupce, perzekuce, tradice, agenda, akce, úzus, abúzus, divize, inteligence, deprese, impresionismus, invaze, imitace, petice, devastace, prohibice, absence, okupace, agent, konverze, konfident, kultura, student, protekce, detektor, regres, mutace, fikce, detence, retenční, kreditní, inkvizice, akvizice, docent, doktor, koncepce, generace, konsultant, konzultace, korektor, korekce, dirigent, rektor, regent, kontinent, projekce, kontrakt, kontrakce, pozice, posesivní, edice, kontradikce, rekvírovat, iluze, rezoluce, minuta, frakce, deficit, instituce, provize, revize, konsenzus, demonstrace, kompozice, konfese, konfekce, recese, negace, kognitivní, natalita, mortalita, permanentka, konzerva, export, import, kúra, amant, ambulance, negace, kreatura, karence, edukace, debetní, defenzíva, extrakce, proklamace, recenze, negace, kurz, resistantní, repelent, obsese, ostentativní, observatoř, invence

3. Přeložte slovesné tvary do češtiny

agō, ere, ēgī, āctum „hnát, konat, dělat“

aget – agit – agat – ēgī – agī – agēbat – ēgit – ēgerat – ēgerit – ageret – ēgisset – agerētur – āctum esse
– agātur – agitur – āctum est – āctum erat – agēbātur – āctum sit – agētur – āctum erit

dēleō, ēre, ēvī, ētum „ničít“

dēlēbant – dēlētis – dēleātis – dēlēvistī – dēlētus est – dēlēri – dēlēbuntur – dēlēte – nē dēlēremus – nē dēleātis – nē dēlēveris – dēlēti essēmus – dēlētum īri – dēlēveram – dēlēris – dēlētum esse – dēlēvissētis – dēlēvisse – dēlēberis

4. Vytvořte slovesné tvary

appellō, āre, āvī, ātum „nazývát“

- 3. pl. ind. fut. I pas. (budou nazývání)
- 1. pl. konj. préz. akt. (ať nazýváme)
- 2. sg. ind. pf. akt. (nazval jsi)
- inf. préz. pas. (být nazýván)
- 1. sg. ind. plpf. akt. (dříve jsem nazval)
- 3. pl. konj. pf. akt. (ať nazvali)

dīcō, ere, dīxī, dictum „říkat“

- 2. sg. konj. impf. akt. (říkal bys)
- inf. pf. pas. pro neutrum (že bylo řečeno)
- 1. sg. ind. fut. I. akt. (budu říkat / řeknu)
- 3. sg. ind. impf. pas. (říkalo se)
- 3. sg. ind. pf. pas. (řeklo se)
- 2. pl. konj. préz. akt. (ať říkáte)

dēfendō, ere, dēfendī, dēfensum „bránít“

- 3. pl. ind. pf. pas. (byli ubráněni)
- inf. pf. akt. (že ubránil)
- inf. fut. akt. (že bude bránit)
- 2. os. sg. ind. fut. II. akt. (až ubráníš)
- 2. os. sg. ind. fut. I. akt. (budeš bránit / ubráníš)
- 1. sg. konj. plpf. pas. (byl bych býval ubráněn)
- 3. sg. konj. préz. pas. (ať je bráněno)
- 2. sg. imp. (braň!)

habeō, ēre, habuī, habitum „mít“, v pas. „být pokládán (za)“

- 1. sg. konj. impf. akt. (měl bych)
- inf. préz. pas. (být pokládán)
- 3. pl. konj. préz. akt. (ať mají)
- 3. sg. konj. pf. pas. (ať byl pokládán)
- 2. pl. ind. impf. akt. (měli jste)
- 2. pl. ind. pf. akt. (měli jste)

condō, ere, condidī, conditum „založit“

- 1. pl. ind. fut. I. akt. (založíme)
- 3. sg. ind. plpf. akt. (dříve založil)
- inf. pf. pas. (že bylo založeno)
- 3. pl. konj. préz. pas. (ať jsou zakládáni)
- 3. pl. ind. préz. pas. (jsou zakládáni)
- 3. pl. ind. pf. akt. (založili)

corrumpō, ere, corrūpī, corruptum „zkazít, podplatit“

- 3. pl. ind. fut. I. pas. (budou podpláceni)
- 3. sg. konj. pf. akt. (ať podplatil)
- 1. pl. konj. impf. akt. (podpláceli bychom)

- inf. fut. pas. (že bude podplacen)
 2. pl. konj. plpf. akt. (byli byste podpláceli)
 2. sg. ind. pf. akt. (podplatil jsi)

absum, abesse, āfuī „být nepřítomen“

1. sg. ind. fut. I. akt. (budu nepřítomen)
 1. sg. ind. fut. II. akt. (až budu nepřítomen)
 3. pl. ind. impf. akt. (byli nepřítomni)
 2. pl. konj. plpf. akt. (byli byste bývali nepřítomni)
 1. pl. konj. impf. akt. (byli bychom nepřítomni)
 2. sg. ind. prez. akt. (jsi nepřítomen)

5. K tvarům imperfekta doplňte tvary perfektního kmene

	ind. pf.	ind. plpf.	ind. fut. II.	konj. pf.	konj. plpf.
cantābāmus					
scrībēbat					
dūcēbāris					
monēbāmur					
pellēbātis					
oberās					
dēfendēbātur					
poterant					
patiēbar					
capiēbās					
legēbam					
moriēbantur					
cōgēbāminī					
petēbātis					

6. Převeďte slovesné tvary do pasiva

vīdit	portābunt
dēfenditis	dēfendistis
statuunt	addūxerat
mīseris	intellegere
premerēmus	servāvissem
pōnat	gessisse

7. Vyberte, které tvary jsou / mohou být konjunktivy a rozřídte je podle druhu konjunktivu

poscēs, tribuant, dederis, proficīscētur, dedit, paret, pariet, resistunt, sēnserat, relinqueris, necēs, rūperis, aderis, ēmissent, uterētur, parātus es, sītis, cōfessī erāmus, permīseris, negārent, cavent, ōrent, interficiēris, mortuus sīt, mīserit, pārent, potuissētis, proficīscere, prōmitterem, videāris

SLOVESNÉ TVARY VE VĚTÁCH

8. Přeložte do češtiny

1. Cūr mihi nūllam epistulam mīsistī?
2. Nēmō illum hominem pigrum verbīs movēre potuit.
3. Rēx hostium lēgātōs ad senātum Rōmānum mīsīt.
4. Utinam iuvenēs virōs sapientēs sequantur.
5. Illīs diēbus bellum cīvīle ortum est.
6. Ex senātūs cōsultō bellum ā prīncipibus indictum est.
7. Ventō et tempestāte multae nāvēs Rōmānōrum frāctae sunt.
8. Dux mīlitibus ab hostibus inclūsīs auxilium mīsīt.
9. Lēgātī, quī ā tribūnō mīlitum missī erant, celeriter ad ducem vērunt.
10. Omnia, quae senātus dēcrēverit, tibi nuntiābō.
11. Īnfāns, quem māter in templō relīquerat, ā sacerdotē repertus est.
12. Ille vir impius, quī multōs prōdiderat, ipse prōditus est.
13. Iūdex illum virum, quī cīvēs pecūniā corrūperat, poenā gravī affēcīt.
14. Sī omnēs sociī ā nōbīs dēfēcērint, nōbīs nūlla spēs erit.

9. Spojte větu s popisem situace, ve které byla vyslovena

1. Utinam discipulī plūra didicissent!
2. Utinam mihi saepius scrīberēs!
3. Utinam mihi saepius scrīpsissēs!
4. Utinam nē dēcessissēs!
5. Utinam nē quid malī accidat!
6. Utinam nē quid malī acciderit!
7. Utinam tē mox videam!
8. Utinam discipulī bene discant!

Lituji, že jsi odešel.

Matka čeká na děti, které se opozdily.

Povzdech nad nízkým počtem dopisů, které od tebe dostávám.

Povzdech nad nízkým počtem dopisů, které jsem od tebe dostal.

Povzdech učitele nad špatnými výsledky žáků.

Přání učitele na začátku školního roku.

Přání, aby se nestalo něco zlého.

Přeji si, abych tě brzy uviděl, a doufám, že se to stane.

10. Najděte v textu slovesa a pokuste se je určit

Marcus Tullius Cicero. *In Catilinam 1, 1–5.*

1 Quo usque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? Quam diu etiam furor iste tuus nos eludet? Quem ad finem sese effrenata iactabit audacia? Nihilne te nocturnum praesidium Palati, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil concursus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora voltusque moverunt?

Patere tua consilia non sentis, constrictam iam horum omnium scientia teneri coniurationem tuam non vides? Quid proxima, quid superiore nocte egeris, ubi fueris, quos convocaveris, quid consili ceperis, quem nostrum ignorare arbitraris? O tempora, o mores!

2 Senatus haec intellegit, consul videt; hic tamen vivit. Vivit? Immo vero etiam in senatum venit, fit publici consili particeps, notat et designat oculis ad caedem unum quemque nostrum. Nos autem fortes viri satis facere rei publicae videmur, si istius furorem ac tela vitemus. Ad mortem te, Catilina, duci iussu consulis iam pridem oportebat, in te conferri pestem, quam tu in nos omnis iam diu machinaris.

3 An vero vir amplissimus, P. Scipio, pontifex maxumus, Ti. Gracchum mediocriter labefactantem statum rei publicae privatus interfecit: Catilinam orbem terrae caede atque incendiis vastare cupientem nos consules perferemus? Nam illa nimis antiqua praetereo, quod C. Servilius Ahala Sp. Maelium novis rebus studentem manu sua occidit. Fuit, fuit ista quondam in hac re publica virtus, ut viri fortes acrioribus suppliciis civem perniciosum quam acerbissimum hostem coërcerent. Habemus senatus consultum in te, Catilina, vehemens et grave; non deest rei publicae consilium neque auctoritas huius ordinis: nos, nos, dico aperte, consules desumus.

4 Decrevit quondam senatus, uti L. Opimius consul videret, ne quid res publica detrimenti caperet: nox nulla intercessit; interfectus est propter quasdam seditioem suspiciones C. Gracchus, clarissimo patre, avo, maioribus, occisus est cum liberis M. Fulvius consularis. Simili senatus consulto C. Mario et L. Valerio consulibus est permissa res publica: num unum diem postea L. Saturninum tribunum plebis et C. Servilium praetorem mors ac rei publicae poena remorata est?

At vero nos vicesimum iam diem patimur hebescere aciem horum auctoritatis. Habemus enim eius modi senatus consultum, verum inclusum in tabulis tamquam in vagina reconditum, quo ex senatus consulto confestim te interfectum esse, Catilina, convenit. Vivis, et vivis non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam. Cupio, patres conscripti, me esse clementem, cupio in tantis rei publicae periculis me non dissolutum videri, sed iam me ipse inertiae nequitiaeque condemno.

5 Castra sunt in Italia contra populum Romanum in Etruriae faucibus conlocata, crescit in dies singulos hostium numerus; eorum autem castrorum imperatorem ducemque hostium intra moenia atque adeo in senatu videtis intestinam aliquam cotidie perniciem rei publicae molientem.

Si te iam, Catilina, comprehendi, si interfici iussero, credo, erit verendum mihi, ne non potius hoc omnes boni serius a me quam quisquam crudelius factum esse dicat. Verum ego hoc, quod iam pridem factum esse oportuit, certa de causa nondum adducor ut faciam. Tum denique interficere (= interficieris), cum iam nemo tam improbus, tam perditus, tam tui similis inveniri poterit, qui id non iure factum esse fateatur.

6 Quam diu quisquam erit, qui te defendere audeat, vives, et vives ita, ut nunc vivis, multis meis et firmis praesidiis obsessus, ne commovere te contra rem publicam possis.

Multorum te etiam oculi et aures non sentientem, sicut adhuc fecerunt, speculabuntur atque custodient. Etenim quid est, Catilina, quod iam amplius exspectes, si neque nox tenebris obscurare coetus nefarios nec privata domus parietibus continere voces coniurationis potest, si inlustrantur, si erumpunt omnia? Muta iam istam mentem, mihi crede, obliviscere caedis atque incendiorum. Teneris undique; luce sunt clariora nobis tua consilia omnia, quae iam mecum licet recognoscas.